

Силабус курсу

«Транскордонний туризм»

Освітній ступінь: магістр

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

Спеціальність: 242 Туризм

Освітньо-професійна програма: «Туризм»

Кількість кредитів: 4

Рік підготовки: 1-й, II семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Мова викладання: українська

Керівник курсу

доц. кафедри туризму, к.геогр.н. Габчак Наталія Францівна

Контактна інформація – natalia.habchak@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

Основна мета навчальної дисципліни «Транскордонний туризм» сформувати у здобувачів вищої школи цілісний суспільно-економічний та політичний погляд на особливості та тенденції розвитку прикордонних територій, специфіку транскордонних зовнішньоекономічних зв'язків та визначити його роль у підвищенні конкурентоспроможності регіонів в умовах розширення сучасних євроінтеграційних процесів.

Завданнями навчальної дисципліни «Транскордонний туризм» є вивчення системи понять транскордонного туризму, організації різних його форм співпраці, зокрема єврорегіонів, нових напрямів здійснення туристичної діяльності на прикордонних територіях, вітчизняного та закордонного досвіду реалізації інтеграційного потенціалу суміжних територій. Реалізація даних завдань повинна забезпечити досягнення мети та формування програмних результатів навчання, а саме:

- засвоєння теоретико-методологічних основ розвитку, аналізу та оцінки туристсько-рекреаційного потенціалу транскордонних територій, визначення його ролі і місця у системі державної регіональної політики;
- аналітична оцінка стану прикордонного та транскордонного простору;
- вивчення характерних рис та особливостей організації розвитку туризму в межах транскордонних територій;
- виявлення основних тенденцій і динаміка зовнішньоекономічних операцій;
- навчити здобувачів аналізувати та порівнювати транскордонні туристичні ринки;
- опрацювати та проаналізувати інституційне забезпечення розвитку сфери туризму в транскордонному регіоні;
- формування практичних навичок роботи здобувачів щодо використання методів оцінки туристсько-рекреаційного потенціалу транскордонних територій, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем в туристичній сфері в межах транскордонних територій.

Предметом виступає транскордонний туризм та його складові – транскордонне співробітництво, єврорегіони, існуюча мережа пунктів пропуску через державний кордон, транскордонні проекти, інтеграційний потенціал транскордонного регіону, туристичні потоки, туристичні заклади та інші об'єкти туристичної інфраструктури.

Навчальний контент

Змістовний модуль 1 Теоретико-методологічні основи з питань організації транскордонного туризму

Тема 1. Сутність поняття транскордонного туризму та його місця в структурі міжнародного туризму.

Соціально-економічна сутність понять «транскордонний туристичний ринок», «транскордонний туризм», «транскордонний регіон». Дослідження транскордонного туристичного ринку на принципах концепції сталого розвитку туризму. Основні напрями розвитку транскордонних туристичних ринків на підставі вивчення підходів зарубіжних та вітчизняних дослідників в межах транскордонних територій.

Тема 2. Транскордонне співробітництво в системі інтеграційних процесів.

Теоретичні засади формування поняття транскордонного співробітництва. Функції співпраці у транскордонному просторі. Форми ТКС. Сучасні тенденції розвитку транскордонного співробітництва в Україні та інших європейських країнах. Основні функції кордону. Комплексне управління у міжмуниципальному управлінні.

Тема 3. Прикордонний та транскордонний простір.

Адміністративний підхід до визначення прикордонної території. Транскордонний регіон. Процеси, чинники та принципи формування і розвитку транскордонних регіонів. Поняття «регіон», «регіоналістика», «регіональна політика», «транскордонний туризм». Прикордонна зона та прикордонний регіон. Підходи до формування визначальних характеристик транскордонного регіону. Митне забезпечення транскордонного туризму.

Тема 4. Транскордонний туризм у контексті євроінтеграції України.

Понятійно-термінологічна система «транскордонний туризм». Методика дослідження транскордонного туризму. Європейський досвід транскордонного співробітництва у сфері туризму. Транзитний туризм.

Тема 5. Єврорегіон як форма транскордонного співробітництва.

Європейські принципи просторового планування з позицій розвитку туризму. Головні риси, що характеризують єврорегіон. Проблеми та спільні інтереси членів єврорегіонів. Транскордонне співробітництво в системі інтеграційних процесів. Сучасні напрями поглиблення ТКС.

Тема 6. Єврорегіони за участю України.

Вплив функціонування єврорегіонів на соціально-економічний розвиток території. Транскордонні проекти та їх значення в економіці, освіті та науці, культурі, туризмі та екології прикордонних територій. Програми фінансування транскордонних проектів від ЄС. Регіональні проекти транскордонного співробітництва. Оцінка та прогноз діяльності єврорегіонів на кордонах України. Єврорегіони за участю України. Єврорегіони як форма транскордонного співробітництва.

Змістовний модуль 2.

Практичні аспекти організації транскордонного туризму України та Карпатському регіоні Закарпатської області.

Тема 7. Транскордонні туристичні ринки.

Туризм в системі транскордонного співробітництва. Транскордонне співробітництво регіонів України в галузі туризму: сучасний стан та основні напрями розвитку. Тенденції розвитку туризму та транскордонної співпраці в контексті регіональних стратегій розвитку. Організаційно-правове

забезпечення співробітництва територіальних громад України в транскордонному просторі.

Тема 8. Інституції забезпечення та підтримки розвитку транскордонної співпраці в галузі туризму регіонів.

Діяльність Комітету регіонів ЄС з актуальних питань регіональної політики. Мета, завдання та робота Асоціації європейських прикордонних регіонів. Асамблея Європейських Регіонів та її роль у вирішенні проблем транскордонного характеру. Державне управління у сфері транскордонного співробітництва України та перспективи розвитку. Транскордонне співробітництво в галузі туризму, чинники та принципи його розвитку. Суб'єкти та організаційні форми транскордонного співробітництва. Програми фінансової допомоги ЄС щодо сприяння розвитку транскордонного співробітництва. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021 – 2027 роки».

Тема 9. Україна в системі транскордонного співробітництва в галузі туризму.

Прикордонні регіони України та особливості їх розвитку. Закон України «Про транскордонне співробітництво». Закон України «Про туризм». Державні програми розвитку транскордонного співробітництва. Прогнозна оцінка діяльності єврорегіонів на кордонах України. Проблеми та спільні інтереси членів єврорегіонів. Інституцій забезпечення та підтримки розвитку транскордонної співпраці регіонів у сфері туризму.

Тема 10. Карпатський регіон – західні ворота в ЄС. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку транскордонного туризму в межах Карпатського регіону Закарпатської області.

Загальнонаціональні та регіональні тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності та аналіз розвитку транскордонного туризму. Транскордонні порівняння. Аналіз розподілу пасажиро- та вантажопотоків через існуючі пункти пропуску по всій ділянці кордону в межах Закарпатської області. Особливості функціонування пунктів пропуску на українсько-словацькій та українсько-польській ділянках державного кордону. Перспективні пункти пропуску даної території. Аналіз туристичних потоків.

Тема 11. Українсько-угорська ділянка державного кордону.

Особливості функціонування пунктів пропуску на українсько-угорській ділянці державного кордону. Перспективні пункти пропуску даної території. Аналіз туристичних потоків.

Тема 12. Українсько-румунська ділянка державного кордону.

Особливості функціонування пунктів пропуску на українсько-румунській ділянці державного кордону. Перспективні пункти пропуску даної території. Аналіз туристичних потоків.

Тема 13. Транскордонний туризм як важлива складова міжнародного туризму України.

Міжнародний туризм та його значення для економіки регіонів України. Багатогранність міжнародного туризму. Міжнародний туризм, транзитний туризм.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
Інтегральна	здатність ставити та успішно розв'язувати на достатньому професійному рівні складні науково-дослідницькі та практичні задачі, узагальнювати практику туризму, прогнозувати напрями їх розвитку, вирішувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму як у процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає проведення досліджень

	та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
ЗК 1	Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку;
ЗК 2	Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.
ЗК 3	Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі.
ЗК 6	Уміння розробляти проекти та управляти ними.
ФК 1	Здатність визначати основні наукові поняття та категорії, методології туризму (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності;
ФК 3	Здатність аналізувати геопросторову організацію туристичного процесу і проектувати її розвиток.
ФК 4	Розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики, механізмів регулювання туристичної діяльності.
ФК 6	Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві.
ФК 7	Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм розвитку туризму.
ФК 15	Здатність до реалізації проектів у туристичній індустрії.
ПРН 4	Знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування туристичного ринку
ПРН 5	Здатність оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності у сфері туризму
ПРН 7	Здатність розробляти та реалізувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності
ПРН 11	Діяти у полікультурному середовищі
ПРН 13	Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень
ПРН 14	Вміти приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування

Літературні джерела

Основна література

1. Бучко Ж. Аналіз туристичних потоків України – Румунії у контексті транскордонного туризму / Ж. Бучко, Е. Антоняк // Географія та туризм: Науковий збірник / Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К.: Альфа-ПК, 2016. – Вип. 35. – С. 26-35.
2. Бучко Ж. Буковина етнотуристична: можливості та тенденції для транскордонного туризму / Ж. Бучко // Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи: Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (Львів, 25 лютого 2016 р.). – Львів: ЛІЕТ, 2016. – С. 37-42.
3. Бучко Ж. Географічні аспекти транскордонного туризму в контексті євроінтеграції України/ Ж. Бучко // Туризм як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку регіону: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (23-24 квітня 2015р.). – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. – С. 370-372.
4. Мальська М. П. Пріоритети розвитку туризму у польсько-українських відносинах / М. П. Мальська, О. П. Біланюк // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 29. Ч. 2. – С. 138-143.
5. Мальська М. П. Туризм у міжнародному і національному вимірах. Історія і

сучасність: монографія / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, Н. М. Паньків. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 268 с.

6. Мікула Н. А. Транскордонне співробітництво: посібник / Н. А. Мікула, В. В. Толкованов. – Київ: Крамар, 2011. – 259 с.

7. Мікула Н. Єврорегіони: досвід та перспективи / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.

8. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.

9. Мікула Н. Національна доповідь «Сучасний стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва в Україні» (Основні положення проекту) / Н. Мікула, В. Толкованов // Регіональна економіка. – 2010. – №3. – С. 7-19.

10. Bozhuk T. I., Buchko Z. I. Cross-Border Ukrainian-Hungarian Cooperation in the Sphere of Tourism / T. I. Bozhuk, Z. I. Buchko // Journal of Geology, Geography and Geoecology. Dnipro: Oles Gonchar Dnipro National University, 2018. – 27(1). – P. 35-42.

11. Brian I. Skinner. Ears Resources. – Prentice-Hall. Ins., Englewood cliffs, New Jersey, 1986. – 264 p.

12. Buchko Z. I. Cross-Border Tourism In Bukovina / Scientific Review of Physical Culture, volume 8, issue 1. – University of Rzeszów, 2018. – P. 37-42.

13. Buchko Z. Ethnic tourism potential of Bukovyna for the purposes of cross-border tourism / Zhanna Buchko, Stepan Rudenko, Valeriy Rudenko, Hanna Yeremiia. // Часопис соціально-економічної географії. Вип. 20 (1). – Харків, 2016. – С. 75-79.

14. Buchko Z. Festivals and traditional holidays in the ethnic tourism in Chernivtsi region / Zhanna Buchko // Tourist Bucovina. Issue I. – Bucharest, 2015. – P. 128-133.

15. Miszczuk, A. (2002). Pogranicze polsko-ukraińskie a polityka zagraniczna III RP [Polish-Ukrainian borderland and foreign policy of the Third Polish Republic]. In R. Stemplowski, & A. Żelazo (Eds.), Polskie pogranicza a polityka zagraniczna u progu XXI wieku [Polish borderlands and foreign policy in the midst of the 21st century] (pp. 263-280). Warsaw, Poland: Instytut Spraw Międzynarodowych.

16. Polsko-Ukrayinska Strategiya Spivrobitnytstva na 2007-2015 rr. [Polish-Ukrainian Cooperation Strategy for 2007-2015]. Source: <http://ekosfera.org/faily/dokumenty-faily/polskoukrainska-stratehiia-transkordonnoho-spivrobitnytstva-na-20072015-roky/>

17. Studzieniecki, T, Palmowski, T, Korneevetse, V. (2016). The system of cross-border tourism in the Polish-Russia borderland. Procedia Economics and Finance 39, 545-552.

18. Studzieniecki, T, Spiriajevas, E. (2019). Cross-Border Tourist Destinations In Europe - Genesis, Essence And Promotion. Proceedings of Varazdin 46th International Scientific Conference on Economic and Social Development – "Sustainable Tourist Destinations", 341-354, Varazdin 2019.

19. Turystyka w 2012 r. [Tourism in 2012] (2013). Retrieved from https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/KTS_turystyka_w_2012.pdf

20. Turystyka w 2019 r. [Tourism in 2019] (2020). Retrieved from <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/turystyka/>

Додаткова література

1. Buchko Z. Bukovina: Unicity through diversity. Bukovina's Carpathians // Zhanna Buchko, Vasile Efros, Liviu Popescu, Valeriy Rudenko. – Suceava: University Publishing house, 2015. – 106 p.

2. Buchko Z. Bukovina: Unicity through diversity. Bukovina's Subcarpathians // Zhanna Buchko, Vasile Efros, Liviu Popescu. – Suceava: University Publishing house, 2015. – 152 p.

3. Buchko Z. Bukovina: Unicity through diversity. Chernivtsi // Zhanna Buchko, Oleksandr Korol, Yaroslav Skrypyk, Yaroslav Smirnov. – Suceava: University Publishing

house, 2015. – 75 p.

4. Buchko Z. Bukovina: Unicity through diversity. Cycling through Bukovina and Bessarabia // Zhanna Buchko, Vasile Efros, Liviu Popescu. – Suceava: University Publishing house, 2015. – 49 p.

5. Buchko Z. Bukovina: Unicity through diversity. Equestrian Rotes in Bukovina // Zhanna Buchko, Vasile Efros, Liviu Popescu. – Suceava: University Publishing house, 2015. – 139 p.

6. Buchko Z. Bukovina: Unicity through diversity. Hikin Rotes // Zhanna Buchko, Vasile Efros, Liviu Popescu. – Suceava: University Publishing house, 2015. – 56 p.

7. Buchko Z. Bukovina: Unicity through diversity. The cross-border area // Zhanna Buchko, Vasile Efros, Liviu Popescu. – Suceava: University Publishing house, 2015. – 163 p.

Інформаційні ресурси

1. Еврорегион «Донбасс» [Електронний ресурс]. – URL: http://www.euroregion-donbass.ru/border_ru-ukr.php

2. Еврорегион «Слобожанщина» // Информационный портал Межрегионального приграничного сотрудничества. – [Електронний ресурс]. – URL: http://euroregion.ru/?page_id=66

3. Еврорегион «Ярославна» // Информационный портал Межрегионального приграничного сотрудничества. – [Електронний ресурс]. – URL: http://euroregion.ru/?page_id=64

4. Єврореґіон «Ярославна» [Електронний ресурс]. – URL: http://forum-sumy.com/post_vroregon_jaroslavna.html

5. Єврореґіони на території України: сучасний стан та перспективи розвитку // Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації. – [Електронний ресурс]. – URL: http://e-pidruchniki.com/content/802_Evroregioni_na_teritorii_Ukraini_sychasniy_stan_ta_perspektivi_rozvitky.html

6. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями / Мадридська конвенція. Мадрид. – 21 травня 1980 року // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106

7. Закон України «Про державний кордон» [Закон України «Про державний кордон» N 1777-ХІІ від 4 листопада 1991 року (зі змінами та доповненнями)] // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» N 959-ХІІ від 16 квітня 1991 року (зі змінами та доповненнями)] // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

10. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

11. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» N 1562-VI від 25 червня 2009 року (зі змінами та доповненнями)] // Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

12. Офіційний сайт громадської Організації Агентство Сталого Розвитку та Європейської Інтеграції «Єврореґіон Нижній Дунай». – [Електронний ресурс]. – URL:

<http://www.asdei.od.ua>

13. Офіційний сайт Єврорегіону «Буг». – [Електронний ресурс]. – URL: <http://euroregionbug.pl/index.php>

14. Офіційний сайт Єврорегіону «Дністер». – [Електронний ресурс]. – URL: <http://dniester.eu>

15. Офіційний сайт Єврорегіону «Карпати». – [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.euroregionkarpaty.com.ua>

16. Офіційний сайт Програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна на 2007-2013 р.р. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.pl-by-ua.eu/ua,news,139>
Офіційний сайт Центру транскордонної співпраці. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://cts.org.ua/ru/example-pages/zagalni-vidomosti.html>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-6) усне опитування, тести, завдання	50
Модуль 2 (теми 7-13) усне опитування, тести, завдання	50
Підсумковий контроль (теми 1-13) – тести, завдання (складається здобувачем у разі отримання оцінки FX)	100

Відмітка про залік у національній шкалі (“зараховано”, “не зараховано”) та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
64 - 74	D		
60 - 63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До силабусу додаються навчально-методичні матеріали з дисципліни, що знаходяться у відповідному контенті на системі електронного навчання Moodle.